

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : โครงการวิจัยและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว :

กรณีศึกษา บ้านไร่ป่าคา ตำบลท่าดู้ม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอนก ชิตเกษร

นางพรรณนุช ชัยปิ่นชนะ

แหล่งทุน : เครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ปีที่ทำการวิจัย : ระยะเวลา 1ปี ตั้งแต่ 15 กันยายน 2551 ถึง 15 กันยายน 2552

.....

โครงการวิจัยและพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษา บ้านไร่ป่าคา ตำบลท่าดู้ม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวบ้านไร่ป่าคาให้เป็นแหล่งสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชนและเพื่อเสริมสร้างพัฒนาบ้านไร่ป่าคาให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกบ้านไร่ป่าคา ตำบลท่าดู้ม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการรับรองว่าเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลำพูน จากคณะกรรมการประเมินและรับรองหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จังหวัดลำพูน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือผู้นำชุมชน ผู้นำสตรี ผู้อาวุโสของหมู่บ้านสมาชิกหมู่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่า

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวบ้านไร่ป่าคาโดยพิจารณาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า บ้านไร่ป่าคา มีจุดแข็งเป็นแหล่งความรู้ด้านโคชาวลำพูน ดังนั้นสามารถใช้เป็นจุดสำคัญในการส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาด้านโคชาวลำพูน สามารถสร้างรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวได้โดยใช้กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

นอกจากนั้นผลการวิจัยสามารถเสริมสร้างพัฒนาบ้านไร่ป่าคา ให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาด้านโคชาวลำพูน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มุ่งใช้กระบวนการจัดการ

การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาอย่างมีรูปแบบ โดยเริ่มจากการกำหนดกลุ่มที่เป็นทางการเพื่อทำหน้าที่จัดการการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาของหมู่บ้านในรูปแบบคณะกรรมการ กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน การบรรยายลักษณะงาน นอกจากนี้ทำการกำหนดรูปแบบการจัดการ ได้แก่ การกำหนดวิธีการในการจัดสรรค่าตอบแทนให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การกำหนดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการ การกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ การพัฒนาความพร้อมบุคลากรในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ได้ร่วมกัน กำหนดโปรแกรมและต้นทุนการท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับภูมิทัศน์และการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากจุดขายสำคัญของบ้านไร่ป่าคือ โคขาวลำพูน ชุมชนควรรขยายสมาชิก หรือเครือข่ายโคขาวในพื้นที่ และหมู่บ้านรอบข้างให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ควรสร้างเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยวโดยใช้ภาษาพื้นถิ่น และการให้ข้อมูลในเชิงลึก โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ผสมผสานกันระหว่างองค์ความรู้ทางวิชาการกับภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อสามารถเป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ถูกต้องแม่นยำและเที่ยงตรง และผลจากการขยายจำนวนสมาชิกผู้เลี้ยงโคขาวลำพูน ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็งสามารถขยายขอบเขตประโยชน์จากการเลี้ยงโคขาวเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาบ้านไร่ป่าคาให้มีความยั่งยืนได้นั้น ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการฯ จะต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาในเชิงลึก เข้าสู่กระบวนการถ่ายทอดต่อเยาวชนคนรุ่นหลัง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาของชุมชนอย่างยั่งยืน และที่สำคัญควรสร้างความตระหนักให้คนภายในชุมชนเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของคนในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่การการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือเป็นที่เข้าใจในวงกว้าง ดังนั้นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายในการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาจึงเป็นกลุ่มลูกค้าเฉพาะดังนั้นจึงต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับลูกค้าเฉพาะกลุ่มเพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาบ้านไร่ป่าคาประสบความสำเร็จสามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน